

= 15 DOLOG, =

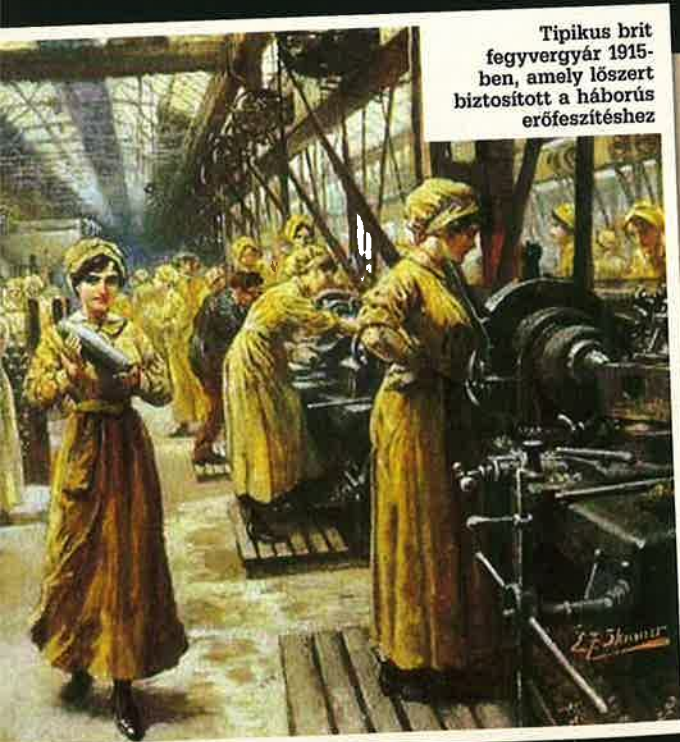
MIRŐL NEM TUDTUK, HOGY MEGTETTÉK

A NŐK

AZ

VILÁGHÁBORÚBAN

Mialatt a férfiak távol, a frontvonalban harcoltak, Nagy-Britannia névtelen hősei is határozottan kiálltak.

Tipikus brit fegyvergyár 1915-ben, amely lőszert biztosított a háborús erőfeszítéshez

A BIT HADSEREG FEGYVEREINEK 80%-ÁT NŐK KÉSZÍTETTÉK

1

A háború mélységesen hatott a nők munkahelyi szerepére. A háború előestéjén az országban a foglalkoztatottak körülbelül 30 százaléka volt nő, többségük a textiliparban dolgozott. Ez teljesen megváltozott, amikor a háború felgyorsult és a lőszergyártás iránti igény drasztikusan megnőtt. Ám nem csak a lőszergyártás lendült fel. A közlekedési ágazatban elképesztő mértékben, 555 százalékkal növekedett a nők száma, ők működtek közre abban, hogy a járművek legördüljenek a gyártósorról, és eljussanak a háborús övezetekbe. Az olyan esetek, mint az 1915-ös lőszerválság, még sokkal súlyosabbak lettek volna, és meg is ismétlődhetek volna e felbecsülhetetlen segítség nélkül. 1917-re a nők munkába állása olyan mértékű volt, hogy a brit hadsereg által használt fegyverek 80 százalékát Nagy-Britannia új munkásnőhaderege készítette.

BESÁRGULHATTAK A TNT-VEL DOLGOZÓ MUNKÁSNŐK

2

A lőszergyártás nagy üzlet volt, és a gyárak növekedésével egyre emelkedtek a munkahelyi kockázatok. Az egyik legborzasztóbb a trinitrotoluol (TNT) robbanóanyag hatása volt mindazokra, akik ezzel dolgoztak. A brit hadsereg ágyúhoz előszeretettel használt robbanószert nagy mennyiségben állították elő. A gyártás során a nők gyakori érintkezésbe kerültek vele, belőlük lettek a „kanárinők”, mivel az érintés mérgezőes sárgaságot okozott, amelytől a bőrük besárgult. Ezek a munkásnők nem kaptak védőruhát, a biztonsági intézkedések pedig többnyire elégtelenek voltak. A háború alatt több mint 400 nő halt meg TNT-mérgezésben. De nem a TNT volt az egyetlen veszély. A biztonság hiánya és a robbanóanyagokkal való munka veszedelmes elegyet alkotott, emiatt többször is történt robbanás a gyárakban. A nottinghamshire-i Chilwellben 134 ember halt meg egy ilyen esetről, amely az egész komplexumot a földdel tette egyenlővé.

A WLA annyira sikeres volt, hogy a II. világháború alatt ismét életre keltették

A NŐK MEZŐGAZDASÁGI MUNKASZOLGÁLATA MENTETTE MEG A BRITEKET AZ ÉHÍNSÉGTŐL

3

Németország fenyegette Nagy-Britannia tengeri fölényét, így egy tengeri blokád okozta éhínség reális veszély lett. A briteknek önellátóbbá kellett válni, hogy kitartsanak a háború alatt. 1915-ben a Mezőgazdasági Tanács felállította a Nők Mezőgazdasági Munkaszolgálatát (WLA), amely nőket alkalmazott, hogy a földeken dolgozzanak, traktort vezessenek, szántsanak, öntözzenek. A munkahét akár 50 órás is lehetett, minden munkás heti 1,12 fontot kapott. Miután 1917-ben rossz volt a termés és az utánpótlást szállító hajókat a német tengeralattjárók megsemmisítették, Nagy-Britannia utolsó háromhétnyi élelmiszer-tartalékánál tartott, éhezés fenyegetett. Végül sikerült ezt megelőzni, 1918 elején pedig Londonban bevezették az élelmiszerjegy-rendszert. 1918-ra már több mint 200 000 nő dolgozott a földeken, a WLA segített távol tartani az éhínség fenyegetését.

A muníció előállítása veszélyes feladat, de létfontosságú volt a brit tűzérőnek

A HADIANYAGGYÁRAK MUNKÁSNŐIT MUNITIONETTE-NEK NEVEZTÉK

4

Az 1915-ben elfogadott hadfelszerelési törvény (Munitions of War Act) teljes fennhatóságot biztosított az ipar felett David Lloyd George akkori hadfelszerelési miniszternek. Az igények kielégítésére szakképzetlen női dolgozókat állítottak munkába. A nők hatalmas mértékű beáramlása oda vezetett, hogy ezek a „munitionette”-ek ezrével léptek be a szakszervezetekbe. A legnevesebb, amelyet Mary MacArthur szakszervezeti és nőjogi aktivista vezetett, segített feltárni a biztonsági hiányosságokat és megemelt a nők bérét. Anyák, lányok, feleségek, nővérek, sőt, nagymamák töltötték be azt az űrt az iparban, amely a férfiak távozása után keletkezett. A fizikailag megerőltető tevékenységet végző nők számára a nap hosszú volt, a munka pedig monoton, bár ezt szociális tevékenységekkel igyekeztek elviselhetőbbé tenni. Voltak azonban olyan szakszervezetek, amelyek ellenzték a nők munkába állását, mert úgy vélték, a háború után ez majd csökkenti a férfiak fizetését. A tiltakozások ellenére nyilvánvaló volt, hogy a brit munkahelyi viszonyok jó irányba változnak.

1918-ra az átlagos női fizetés a lőszeriparban 2 font 2 shilling volt. Ez a férfiaknak fizetett 4 font 6 shillingnek kevesebb mint a fele

200000 NŐ ÁLLT MUNKÁBA A KORMÁNYZATBAN

5

Nagy-Britannia új munkaseregjei jelentkeztek a gyárakban és a földeken, de munkát vállaltak a kormányzatban is. A férfihány miatt a nőknek lehetősége nyílt olyan pályá-

kon dolgozni, amelyeket korábban elzártak előlük. A magasabb állások kiragadták őket a megszokott, monoton munkákból, és ez segítette, hogy bizonyítsák a politikusoknak, megérdemlik a szavazati jogot és az egyenjogúságot. Lassan indultak be a dolgok, a liberális kormány csak 1915 márciusában létesített nyilvántartást a dolgozni vágyó nőkről. Azonnal 80 ezren iratkoztak fel, de nem volt elegendő üres munkahely. Így aztán sokan maguk kerestek munkát, állást szereztek mentőautó-sofőrként, buszkalauzsként vagy bankhivatalnokként. A női munkaerő mozgásba lendült.

FENT: A kormányzati hivatalokban nők dolgoztak, 500 000-en pedig irodai állást vállaltak KÖZÉPEN: Egy 1914-es képeslap mutatja, miként akarta a kormány rábírt a szüffrazsetteket, ír nacionalistákat és unionistákat, hogy tegyék félre politikai elveiket

A SZÜFFRAZSETTEK IRÁNYT VÁLTOTTAK...

6

Emmeline Pankhurst és a szüffrazsettek lehetőségként tekintettek a háborúra. Visszafogták harcukat, és a kormányzat támogatására fókuszáltak, bebizonyítva, mennyire talpra-

estettek a nők. Aktív harcra még egyszer, a munkához való jogért való tüntetéssel bocsátkoztak, de a Nők Társadalmi és Politikai Szövetségének (WSPU) további energiáit a központi hatalmak fenyegetése elleni hazafias kiállás kötötte le. Az új irányvonal törést okozott a WSPU-n belül. Emmeline és lánya, Christabel rendületlenül a harcosszervezet lezárása és a háború támogatása mellett érvelt, míg Christabel testvérei, Sylvia és Adela a másik oldalon álltak. Mindketten pacifisták voltak, a béke fenntartásán fáradoztak: Sylvia részt vett a Nők Békahadserege megalapításában, Adela létrehozta a szervezet ausztrál ágát. Az 1918-as választójogi törvény azt bizonyította, hogy voltaképpen mindkét stratégia sikeres volt.

Frontvonalban

Hárman a brit nők seregéből, akik a férfiakkal tartottak, hogy harcoljanak a hazájukért.

Edith Cavell

Talán az egész háború leg-híresebb ápolónője, akiről úgy tartják, több mint 200 antantkatonának segített elmenekülni a németek által megszállt Belgiumból a semleges Hollandiába. Cavell mindkét fél katonáit ápolta, de a német hatóságok elfogták, és 1915 októberében kivégzőosztag elé állították.

Flora Sandes

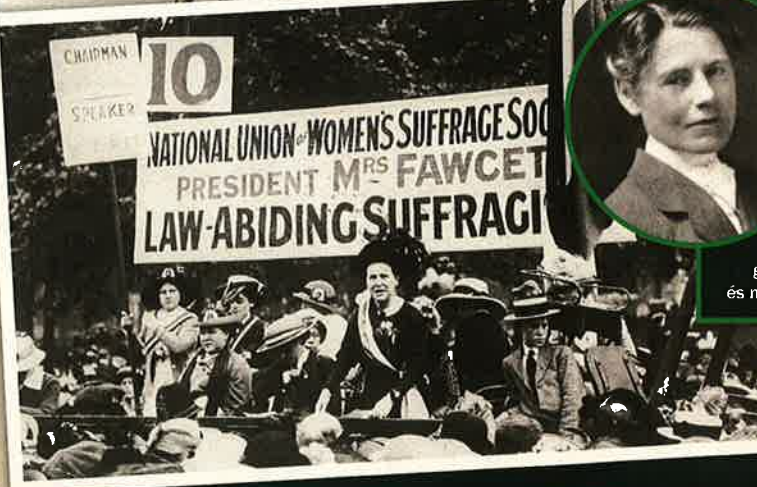
A konok Flora Sandes nem elégedett meg azzal, hogy csak ápolónő legyen, így közlegényként bevonult a szerb hadseregbe. Amikor Ausztria-Magyarország hadat üzent, azonnal önkéntesként csatlakozott egy mentőegységhez. Szerbia megszállásakor az új emigráns kormányt Korfura is követte a Vasezred tagjaként.

Evelina Haverfield

A korábbi szüffrazsette Sylvia Pankhurst „hüvös és büszke” nőként írta le. Eltökélt és aktív WSPU-tagként Haverfield a háború kitörésekor minden energiájával azon volt, hogy segítsen a harcban. Megalapította a Női Sürgősségi Hadtestet, amely később befolyásával segített, hogy a nőkből orvos, ápolónő és motorkerékpáros futár lehessen.

BALRA: A háború megváltoztatta a szüffrazsisztamozgalom szemléletét, s most az egyszer Pankhurst és Fawcett majdnem egyazon úton járt

ANOTHER 'TRIPLE ALLIANCE'

... ÉS A SZÜFFRAZSISZTÁK IS

7

A szüffrazsettekéhez hasonlóan a visszafogottabb szemléletű szüffrazsiszták szervezetében - Női Szüffrázs Társaságok Nemzeti Uniója (NUWSS) - is törés keletkezett. 1915 februárjában vezetőjük, Millicent Fawcett felismerte, hogy a békéről beszélni hiábavaló, és úgy döntött, nem támogatja a Nők Békakongresszusát. Ez megosztotta a közösséget, mert sok nő ragaszkodott a pacifista hozzáálláshoz. Mivel a háború tovább tombolt, Fawcett

- a szüffrazsetteket utánozva - elérte, hogy az NUWSS segített női kórházi egységeket alapítani és felállítani Franciaországban, valamint sségi Hadtest és a Női Önkéntes Tartalékosok megalakításában is. A csoport csak egyetlen akcióban nem volt hajlandó részt venni, a Fehér Toll kampányban, amely erőszakosan győzködte a férfiakat, hogy lépjenek be a fegyveres erőkhöz. Az NUWSS békésen folytatta küzdelmét. Kétségtelen, hogy a szüffrazsettek és a szüffrazsiszták háború alatti kemény munkája elengedhetetlen volt a női szavazati jog megszerzéséhez.

A PROPAGANDA MEGCÉLOZTA ÉS KIHASZNÁLTA A NŐKET

8

Az I. világháborúban bőséggel jelentek meg háborúbarát és németellenes plakátok, de a propagandisták meglátták annak előnyeit is, ha munkájukba bevonják a nőket. Egyes plakátok közvetlenül rájuk akartak hatni, a háborús erőfeszítésben való részvételre biztatva őket, más posztterek esz-közként használták a nőket, hogy több férfit ösztönözzenek a hadba vonulásra.

ÁPOLÓNŐKÉNT ÉS KATONAKÉNT IS SZOLGÁLTAK BRIT NŐK A NYUGATI FRONTON

9

Alábecsülték az Önkéntes Segélycsapat (VAD) és a Nő Kórház Hadtest (WHC) hatását. E csoportok tagjai sofőrként és ápolónőként szolgáltak, gondját viselték a tábori kórházakban fekvő sebesült férfiak sokaságának. Ezeket a kórházakat, mind Belgiumban, mind Franciaországban, nők alapították és vezették. Azokat a katonákat, akik hazatértek, a londoni Endell Street Military Hospitalba küldték, ahol összesen 26 000 pácienszt láttak el, és több mint 7000 nagyobb operációt végeztek.

Egy nő viszont Denis Smith álnéven jelentkezett a hadseregbe. Ő, Dorothy Lawrence mindössze tíz napot töltött egy alagútépítő utászosztag kötelékében, majd az alakulat biztonsága érdekében felfedte kilétét. Kihallgatták, és fölényesen úgy minősítették, markotányosnő vagy prostituált lehet. Akár a nyugati fronton, akár távolabb, Szerbiában és Oroszországban, sok brit nő kapcsolódott be a küzdelmekbe.

Dorothy Lawrence mindenkit meggyőzött, hogy ő egy szolgálatra jelentkező közlegény

Az idő előrehaladtával a nők szerepe a hadseregben egyre nőtt, de sajnos sok szolgálati nyilvántartás megsemmisült az 1940-es német bombázás idején

FELÁLLÍTOTTAK EGY NŐI KISEGÍTŐ HADTESTET

10

Nem mindenki rukkolt be férfi közkatonaként, mint Dorothy Lawrence. A hadsereg Női Kisegítő Hadtestje (WAAC) csak 1917-ben jött létre, de hamar hatékony háborús szervezetnek bizonyult. H. Lawson altábornagy ajánlására jóval több nő jelentkezett, mint várták; a felvetteknek minimum heti 24 shilling volt a járandósága. A hadtestet négy egységre osztották: hadtáp, műszaki, vallási és egyéb. Megjelenésük levette a

férfiak válláról a „könnyű munkák” terhét a hadseregben, ha-hattak a fronton, miközben a frontvonal mögött dolgoztak. Összesen 57 000 nő szolgált a hadtestnél, de a sikerek ellenére továbbra is ellenállás mutatkozott a WAAC iránt. A brit lapok még akkor is (hamisan) azt állították, hogy a katonákkal való kapcsolatnak köszönhetően rengeteg lett állapotos, amikor egy hivatalos vizsgálat kimutatta, hogy a gorbomba túlzás. A WAAC-t 1922-ben feloszlatták, de a II. világháborúban Kiegészítő Területi Szolgálat néven újraindították.

Számokban

ITT DOLGOZTAK A NŐK
AZ I. VILÁGHÁBORÚBAN

100 000

nő csatlakozott a fegyveres
erőkhöz a háború során

5 millió

nő volt alkalmazásban 1918-ban

54 000

néző látta a Munitionettes-
kupaöntőt Goodison Parkban, az
Everton FC otthonában

12 millió

levelet küldtek a brit nők
a frontvonalba

NŐI ÖNKÉNTESK TANÍTOTTÁK A FÉRFIAKAT A LŐFEGYVER HASZNÁLATÁRA

11

A Nők Védelmi Segítő Alakulata két divízióból állt, a civil és a kevésbé ismert félkatonai részből. Utóbbi divízió lehetőséget nyújtott a nőknek a gyakorlatozásra, a menetelésre, a jeladás elsajátítására és lökiképzésre is. Ez a katonai kiképzés mozdította elő a Fehér Toll kampányt, amely segítette meggyőzni a férfiakat, lépjenek be a hadseregbe. A Helyi Védelmi Önkéntesek (LDV) voltak a II. világháború Honi Gárdájának az elődei. Ez a szervezet nőket alkalmazott, hogy lőfegyverhasználatra oktassák a férfiakat. A Bolton War Hospital Supply Depot ismét más módot nyújtott, hogy a nők otthonról is hozzájárulhassanak a háborúhoz. Csak ebből az egy raktárból több mint 20 000 csomagot küldtek a fronton lévő férfiaknak, mert a nők mindent megtettek, hogy megkönnyítsék férjeik életét a messzi háborúban.

A nők ügyük kiszélesítését
látták a tömeges
szakszervezeti belépésben

Úgy tudni, otthon és a nyugati fronton összesen 38 000 nő dolgozott ápolónőként, mentőautó-sofőrként és szakácsként

AZ ELSŐ RENDŐRNŐK FELVETTÉK A SZOLGÁLATOT

13

Az eredetileg kék ismert eldőrök segítettani a fegyverügyelték a muviselkedést, nában tombolt. Elsősorban a gyárakban voltak olyan közterületeken is dolgoztak: utállomások, parkok, mozik, pubok, rendőrséghez tartoztak, letartóztatás nem volt, és a bíróságon csak esuk nevében mutathattak be bizonyítékot. Margaret Dahmer Dawson és Mary Allen működött közre a Női Rendőrség csapatának megalapításában. A Nők Nemzeti Uniójától vették át a kórt, ahol 5000 önkéntes járőr volt, port hamarosan átalakult a Női Rendőrséggé. Minden nagyvárosban álltak, átvették a rövid frizurát, regbeli rangrendszert is.

NAGY-BRITANNIA ELSŐ NŐK VEZETTE SZTRÁJKJA

12

A nők szakszervezeti csatlakozása drámaian megnőtt a háború alatt; 160 százalékkal emelkedett a női tagok száma. Leginkább a Munkásnők Nemzeti Szövetsége és a Munkás Unió (WU) fejlődött. 1918-ra a WU-nak 20 teljes munkaidős tisztviselője és több mint 80 000 női tagja volt – a teljes tagság egy-negyede. Néhány hónappal a háború vége

előtt a londoni buszok és villamosok női dolgozói egyenlő bért követelve sztrájkot indítottak – az Egyesült Királyságban ez volt az első megmozdulás, amelyet nők kezdeményeztek, és győztek. A sztrájk áterjedt a metróra, valamint más városokra szerte az országban. Ez jelezte, milyen erős képesek a nők felmutatni egy szervezet részeként, és teljes elszakadást jelentett a háború előtti évektől, amikor még a nők 90 százaléka nem volt szakszervezeti tag.

Mary Sophia Allen, a Női Rendőrség egyik kulcsfigurája, rendőrnőket szemlél

zámokban

DOLGOZTAK A NŐK
VILÁGHÁBORÚBAN

00 000

satlakozott a fegyveres
khöz a háború során

5 millió

olt alkalmazásban 1918-ban

4 000

ő látta a Munitionettes-
adöntőt Goodison Parkban, az
rton FC otthonában

2 millió

let küldtek a brit nők
ontvonalba

AGY-BRITANNIA

SŐ NŐK VEZETTE SZTRÁJKJA

A nők szakszervezeti csatlakozása drámaian megnőtt a háború alatt; 160 százalékkal emelkedett a női tagok száma. Leginakább a Munkásnők Nemzeti Szövetsége és a Munkásnők (WU) fejlődött. 1918-ra a WU-nak 20 telmunkaidős tisztviselője és több mint 100 000 női tagja volt – a teljes tagság egyharmada. Néhány hónappal a háború vége

NŐI ÖNKÉNTESK TANÍTOTTÁK A FÉRFIAKAT A LŐFEGYVER HASZNÁLATÁRA

11 A Nők Védelmi Segítő Alkulata két divízióból állt, a civil és a kevésbé ismert félkatonai részből. Utóbbi divízió lehetőséget nyújtott a nőknek a gyakorlatozásra, a menetelésre, a jeladás elsajátítására és löképzésre is. Ez a katonai kiképzés mozdította elő a Fehér Toll kampányt, amely segítette meggyőzni a férfiakat, lépjenek be a hadseregbe. A Helyi Védelmi Önkéntesek (LDV) voltak a II. világháború Honi Gárdájának az elődei. Ez a szervezet nőket alkalmazott, hogy lőfegyverhasználatra oktassák a férfiakat. A Bolton War Hospital Supply Depot ismét más módot nyújtott, hogy a nők otthonról is hozzájárulhassanak a háborúhoz. Csak ebből az egy raktárból több mint 20 000 csomagot küldtek a fronton lévő férfiaknak, mert a nők mindent megtettek, hogy megkönnyítsék férjeik életét a messzi háborúban.

A nők ügyük kiszélesítését
látták a tömeges
szakszervezeti belépésben

Úgy tudni, otthon és a nyugati fronton összesen 38 000 nő dolgozott ápolónőként, mentőautó-sofőrként és szakácsként

AZ ELSŐ RENDŐRNŐK FELVETTÉK A SZOLGÁLATOT

13 Az eredetileg női járőröként ismert első női rendőrök segítettek fenntartani a fegyelmet, és felügyelték a munkahelyi viselkedést, mialatt Európában tombolt a háború. Elsősorban a gyárakban voltak jelen, de olyan közterületeken is dolgoztak, mint vasútállomások, parkok, mozik, pubok. Bár a rendőrséghez tartoztak, letartóztatási joguk nem volt, és a bíróságon csak egy férfi társuk nevében mutathattak be bizonyítékot. Margaret Dahmer Dawson és Mary Sophia Allen működött közre a Női Rendőr Önkéntesek csapatának megalapításában. A Dolgozó Nők Nemzeti Uniójától vették át a szerepkört, ahol 5000 önkéntes járőr volt, s a csoport hamarosan átalakult a Női Rendőri Szolgálatná. Minden nagyvárosban szolgálatba álltak, átvették a rövid frizurát és a hadseregbeli rangrendszert is.

Mary Sophia Allen, a Női Rendőr Önkéntesek egyik kulcsfigurája rendőrnőket szemlél

AZ EGYEDÜLÁLLÓ NŐK A HÁBORÚ UTÁN ELŐNYÖS HELYZETBEN TALÁLTÁK MAGUKAT

14 A 750 000 brit férfi elvesztése a háborúban drasztikus hatással volt a nők életére. Az újságok az úgynevezett „többletnékről” cikkeztek, akik a nagy háborús embervesztések miatt sosem találnak majd férjet. A szingliségnek azonban megvoltak az előnyei is. A háború után az egyedülálló nők foglalkoztatási kilátásai sokkal jobbakk voltak, mint a férjzetté. Az a feleség, akinek a férje hazatért, nagy valószínűséggel párja egészségének rendbetételével volt elfoglalva, ami csökkentette esélyeit a munkakeresésben. Egyes szakmákban, például a tanításban, csak egyedülálló nőket alkalmazhattak. A nemi alapon történő megkülönböztetés megszüntetéséről szóló 1919-es törvény ezt eltörölte, de még az 1930-as években is tízből csak egy férjzett nő dolgozott.

Békeidőben a férjes asszonyoknak sokkal nehezebb volt munkát találni, mint a szingliknek

A Dick, Kerr's Ladies FC 1921-ben, röviddel azelőtt, hogy a labdarúgó-szövetség betiltotta volna őket

A NŐI FOCI ELVÉGEZTE A KEZDŐRÚGÁST

15 Amint a nők nagy számban kezdtek együtt dolgozni, szárba szökkentek a szociális és sportesemények. A közös szabadidős tevékenységek közül a futball vált igazán népszerűvé. A gyári vezetők aktívan támogatták a sportot, mivel javította a munkások egészségét és közérzetét. A baráti időtöltés rövidesen versengéssé vált, és különböző csapatok alakultak. Az egyik leghíresebb a Dick, Kerr's Ladies FC volt, amely Prestonban játszott. Az 1917-ben létrejött klub első mérkőzése tízezres tömeget vonzott. Abban az évben a csatár Bella Reay mesterhármásával a Blyth Spartans nyerte meg a Munitionettes Kupát. A női labdarúgás csúcsa volt, amikor 1920-ban, karácsony másnapján 54 000 néző zsúfolódott össze Goodison Parkban. A női futballt sajnos 1921-ben betiltották, mivel az volt az elvárás, hogy törődjenek inkább a háztartással. Bár a háború idején népszerű volt, a női labdarúgás hivatalosan csak 50 évvel később indult újra, amikor 1971-ben véget vetettek a tilalomnak.

Globális forradalom

Nem csak a brit nőkre lehetett büszke a hazájuk a Nagy Háborúban

Németország

Németország, akárcsak Nagy-Britannia, munkakerőhiánnyal szembesült, mivel a férfiakat kiküldték a nyugati vagy a keleti frontra. Az antant élelmiszerblokádjá csak rontott a férj vagy apa nélkül maradt családok helyzetén. A fiatalok és a nők foglalkoztatása drasztikusan megnőtt, hogy a férfiakat elláthassák hadianyaggal. A háború után a gyerekek és tizenévesek jobban jártak, mint a nők, mert ők egyre kevésbé függtek szüleiktől, és könnyebben találtak munkát a két háború közötti időszakban. A társadalom azonban nem változott a nők megítélésében, a munkahelyeken a férfiaknál alacsonyabb rendűként kezelték őket.

USA

A háború hárommillió nő élelmiszer-, textil- és hadilipari foglalkoztatását eredményezte az USA-ban. A férfiak távollétében az amerikai nők villamoskalauzi, rádiókezelői állást vállaltak, és fenntartották, működötték a gyárakat. Az autók vagy ruházat gyártására szakosodott cégeket harckocsi-, illetve egyenruhagyárakká alakították. Emellett 11 000 nő dolgozott ápolónőként külföldön. Az I. világháború volt az első olyan összecsapás, amelyben nők is szolgáltathattak. Különösen a haditengerészet bírkózt meg nehezen az igényekkel, így az 1916-os haditengerészeti törvény megengedte, hogy nők is belépjenek és yeo(wo)manként, vagyis önkéntesként szolgáljanak.

Oroszország

Oroszország tovább ment, mint más országok, a hadseregbe mozgósította a nőket. 1917-re a háború megnyerése, valamint a társadalmi és politikai viharok elhárítása érdekében a cári külön női egységeket állítottott fel. Ezek a katonák hazájukban médiatörténetek lettek. A hírhedt Női Rohamzászlóaljat Marija Bocskareva toborozta össze, az osztrák-magyar front lövészárkaiban harcoltak a bolsevik erők ellen védte a Téli Palotát Szentpéterváron. Emiatt a Szovjetunióról szóló történeti munkákban ritkán említették meg.